

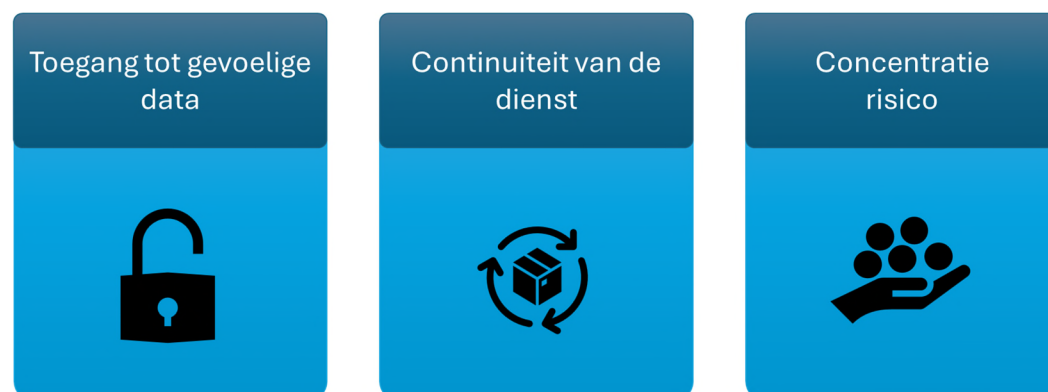
Onder dankzegging voor uw uitnodiging tot deelname aan het rondetafelgesprek. Als vertegenwoordiger van de Nederlandse sector zijn wij diep betrokken bij de discussie rond digitale soevereiniteit en weerbaarheid.

Uw uitnodiging heeft tot doel om informatie en perspectieven op te halen over de veiligheid van kritieke IT-infrastructuur, naar aanleiding van de (beoogde) overname van Solvinity door een Amerikaans bedrijf (red. Kyndryl).

Hier volgt onze inbreng in de vorm van een beschrijving en opsomming van ons inziens belangrijke aandachtspunten en de mogelijke maatregelen in het kader van de zorg dat de Amerikaanse overheid nu onder de CLOUD Act of FISA gevoelige persoonsgegevens kan opeisen of dat de VS de toegang tot deze vitale overheidsdiensten zou kunnen hinderen of blokkeren.

Wij zien 3 punten van zorg en dus aandacht:

- de mogelijkheid van toegang tot gevoelige data;
- het risico voor continuïteit van de dienst;
- het concentratierisico.

De mogelijkheid van toegang tot gevoelige data

Door overname van een in de EU gevestigde partij kan plots de situatie ontstaan is dat deze partij onder andere dan EU wet- en regelgeving valt. De Solvinity overname is daar een voorbeeld van. En dus is het in theorie mogelijk dat onder US wet- en regelgeving er een opvraagverzoek tot data gaat komen. Een situatie die voor data als beschikbaar in Digid voorkomen zou moeten worden.

Het risico voor continuïteit van de dienst

Een voormalig EU partij in bijvoorbeeld Amerikaanse handen kan ook een risico op continuïteit van dienstverlening betekenen. Opgelegde sancties kunnen betekenen dat een partij daar gehoor aan moet geven en daarmee dienstverlening kan onderbreken of zelfs beëindigen. Overheidsystemen of -dienstverlening kan hierdoor worden geraakt.

Het concentratierisico

In eerste instantie buiten scope van de directe gevolgen van een overname van EU partijen die bijdragen aan een essentieel stuk dienstverlening door overheden is het concentratierisico. Grote Amerikaanse maar mogelijk ook andere niet EU dominante marktpartijen zijn invloedrijk mede door hun overnames. Op zich is de situatie van afhankelijkheid van enkele zeer grote niet EU partijen al niet wenselijk. Door hun overnames van EU partijen die een rol spelen in essentiële

overheidsdiensten of toegang hebben tot gevoelige data betekent dit alleen nog maar meer afhankelijkheid en risico.

Voorkomen is genezen

Hoe komen aanbestedingen zoals bijvoorbeeld het beheer van Digid eigenlijk tot stand? Welke eisen worden gesteld aan leveranciers? En wat was de inhoud van de risicoanalyse?

Het borgen van de continuïteit van de dienstverlening, en de integriteit van de data, zou in aanbestedingen expliciet meegenomen moeten worden. Wat gebeurt er indien dit of dat gebeurt? Wat gebeurt er met een op Microsoft Azure gebaseerde dienst als ik of mijn land een geschil krijgen met de VS? Is continuïteit dan nog te waarborgen?

De vraag is wat er gebeurt met de IT als de leverancier overgenomen wordt? Zoals in het geval van Solvinity dat wordt overgenomen door het Amerikaanse Kyndryl. Wat kan daaraan worden gedaan.

Sommige bedrijven kiezen ervoor om via een "gouden aandeel" te borgen dat er nooit een meerderheidsaandeelhouder kan zijn die de koers van de organisatie kan bepalen. Of een clause opnemen dat het contract ontbonden wordt indien het bedrijf overgenomen wordt. Waarbij het alternatief al wel gereed dient te staan bij een andere leverancier (Exit). Een continuïteitsregeling of fallback zou uitkomst kunnen bieden. Te denken valt ook aan het strategisch over meerdere leveranciers verdelen van bepaalde diensten. Wij zien als vertegenwoordiger van de Nederlandse industrie een consortium als kansrijk.

In ieder geval is het noodzakelijk om de risico's in kaart te brengen alvorens een lange termijn overeenkomst aan te gaan. Uit het rapport van de Rekenkamer van januari 2025 bleek dat in de meeste gevallen er geen duidelijke risico-analyse vooraf ging aan de uitbesteding.

Het is verstandig deze aspecten bij aan- of uitbesteding mee te nemen. Als overheid maar ook als bedrijf. En waar het de overheid betreft zou dit een verplicht onderdeel van een aanbestedingsprocedure moeten zijn om de exit-strategie van tevoren helder in kaart te brengen voor je met welk bedrijf dan ook in zee gaat. Amerikaanse bedrijven vallen nu eenmaal onder Amerikaanse wetgeving. Nederlandse bedrijven kunnen nu eenmaal overgenomen worden.

Deze laatste twee punten zijn overigens wel al onderdeel van het Rijkscloudbeleid van 2022.